

MUHASEBE KAVRAMI VE UYGULAMA TEMELLERİ

MUHASEBE NEDİR ?

İşletmeler, insan ihtiyaçlarının giderilmesi için mal ve hizmet üreten ekonomik birimlerdir.

İşletmelerin öncelikli amacı kâr elde etmektir.

Muhasebe, işletmede alınacak kararlara dayanak oluşturacak bilgiler üreten bir bilgi sistemidir.

Muhasebenin ürettiği bilgilerin tek kullanıcısı işletme değildir. İşletmenin dış çevresi olarak da adlandırılan kredi kuruluşları, tedarikçiler, müşteriler, yatırımcılar, devlet vb. kesimler de çok çeşitli kararlar için işletme hakkında bilgi sahibi olmak isterler. Muhasebe bu kesimlerin beklentilerini karşılayacak bilgiler de üretir.

Tamamen veya kısmen mali karakterde ve para ile ifade edilebilen işlemlere ait anlamlı ve güvenilir bilgileri sağlayacak biçimde verilerin ilgili kaynaklardan toplanmasına, doğruluklarının saptanmasına, kaydedilmesine, tasnif edilmesine, raporlar halinde sunulmasına analiz ve yorumlanmasına **muhasebe** denir.

Muhasebenin 4 Temel Fonksiyonu

- ▶ Verilerin ilgili kaynaklardan toplanması, doğruluklarının saptanması, kaydedilmesi,
- ▶ Verilerin sınıflandırılması,
- ▶ Verilerin raporlanması,
- ▶ Üretilen verilerin ve bilgilerin analizi ve yorumlanması.

Muhasebe, bilgi sunduğu kesimler açısından değerlendirildiğinde iki sınıfa ayrılır:

- ▶ Finansal Muhasebe
- ▶ Yönetim Muhasebesi

Finansal Muhasebe;

İşletme dışına bilgi sunan muhasebe dalıdır. Başta bilanço ve gelir tablosu olmak üzere temel ve yardımcı finansal tablolar kullanılarak ilgili kesimlerin beklentileri karşılanmaya çalışılır. Sunulan raporlar genellikle finansal tablolardır. Bu tabloların her kesim için aynı içerikte ve anlamda bilgi sunmasını sağlamak amacıyla bu tablolar belli şekil şartlarını içerecek şekilde düzenlenir.

Yönetim Muhasebesi;

İşletme içindekilere ve özellikle çeşitli kademelerdeki yöneticilere bilgi sunan muhasebe dalıdır. Yöneticilerin beklentilerini karşılayacak doğru, gerçeğe uygun, güvenilir, bilgilerin zamanında sunulması yönetim muhasebesinin temel amacıdır.

Muhasebenin Temel Kavramları

- ▶ Sosyal Sorumluluk
- ▶ Kişilik
- ▶ İşletmenin Sürekliliği
- ▶ Dönemsellik
- ▶ Parayla Ölçülme
- ▶ Maliyet Esası
- ▶ Tarafsızlık ve Belgelendirme
- ▶ Tutarlılık
- ▶ Tam Açıklama
- ▶ İhtiyatlık
- ▶ Önemlilik
- ▶ Özün Önceliği

Sosyal Sorumluluk Kavramı

Muhasebenin işlevini yerine getirme hususundaki sorumluluğunu belirtmekte ve muhasebenin kapsamını, anlamını, yerini ve amacını göstermektedir.

Sosyal Sorumluluk kavramı; muhasebenin organizasyonunda, muhasebe uygulamalarının yürütülmesinde ve mali tabloların düzenlenmesi ve sunulmasında; belli kişi veya grupların değil, tüm toplumun çıkarlarının gözetilmesi ve dolayısıyla bilgi üretiminde gerçeğe uygun, tarafsız ve dürüst davranılması gerektiğini ifade eder.

Kişilik Kavramı

Bu kavram, işletmenin sahip veya sahiplerinden, yöneticilerden, personelinden ve diğer ilgililerden ayrı bir kişiliğe sahip olduğunu ve o işletmenin muhasebe işlemlerinin sadece bu kişilik adına yürütülmesi gerektiğini öngörür.

İşletmenin Sürekliliği Kavramı

İşletmenin faaliyetlerini bir süreye bağlı olmaksızın sürdüreceğini ifade eder. Bu nedenle işletme sahiplerinin ya da hissedarlarının yaşam süreleriyle bağlı değildir. İşletmenin sürekliliği kavramı maliyet esasının temelini oluşturur.

Dönemsellik Kavramı

Dönemsellik kavramı; işletmenin sürekliliği kavramı uyarınca sınırsız kabul edilen ömrünün, belli dönemlere bölünmesi ve her dönemin faaliyet sonuçlarının diğer dönemlerden bağımsız olarak saptanmasıdır.

Gelir ve giderlerin tahakkuk esasına göre muhasebeleştirilmesi, hasılat, gelir ve karların aynı döneme ait maliyet gider ve zararlarla karşılaştırılması bu kavramın gereğidir.

Parayla Ölçülme Kavramı

Parayla ölçülebilen iktisadi olay ve işlemlerin muhasebeye ortak bir ölçü olarak para birimiyle yansıtılmasını ifade eder.

Muhasebe işlemleri ulusal para birimine göre yapılır.

Türkiye' de işletmeler muhasebe kayıtlarını Türk Lirası cinsinden tutarlar.

Maliyet Esası Kavramı

Para mevcudu, alacaklar ve maliyetin belirlenmesi mümkün veya uygun olmayan diğer kalemler hariç, işletme tarafından edinilen varlık ve hizmetlerin muhasebeleştirilmesinde, bunların elde edilme maliyetlerinin esas alınması gereğini ifade eder.

Tarafsızlık ve Belgelendirme Kavramı

Bu kavram muhasebe kayıtlarının gerçek durumu yansıtan ve usulüne uygun olarak düzenlenmiş objektif belgelere dayandırılması ve muhasebe kayıtlarına esas alınacak yöntemlerin seçilmesinde tarafsız ve önyargısız davranılması gereğini ifade eder.

Tutarlılık Kavramı

Muhasebe uygulamaları için seçilen muhasebe politikalarının birbirini izleyen dönemlerde değiştirilmeden uygulanması gerektiğini ifade eder. İşletmelerin mali durumunun faaliyet sonuçlarının ve bunlara ilişkin yorumların karşılaştırılabilir olması bu kavramın amacını oluşturur.

Tutarlılık kavramı, benzer olay ve işlemlerde, kayıt düzenleri ile değerlendirme ölçülerinin değişmezliğini ve mali tablolarında biçim ve içerik yönünden tek düzeni ön görür.

Tam Açıklama Kavramı

Tam açıklama kavramı; mali tabloların, bu tablolardan yararlanacak kişi ve kuruluşların doğru karar vermelerine yardımcı olacak ölçüde yeterli, açık ve anlaşılır olmasını ifade eder.

Mali tablolarda finansal bilgilerin tam olarak açıklanması yanında, mali tablo kalemleri kapmasında yer almayan ancak alınacak kararları etkileyebilecek, gerçekleşmesi muhtemel olaylara da yer verilmesi bu kavramın gereğidir.

İhtiyatlık Kavramı

Bu kavram muhasebe olaylarında temkinli davranılması ve işletmenin karşılaşılabileceği risklerden gözönüne alınması gereğini ifade eder. Bu kavramın sonucu olarak işletmeler muhtemel giderleri ve zararları için karşılık ayırırlar, muhtemel gelir ve kârları için ise gerçekleşme dönemlerine kadar herhangi bir muhasebe işlemi yapamazlar.

Önemlilik Kavramı

Önemlilik kavramı, bir hesap kalemi veya mali bir olayın nisbi ağırlık ve değerinin, mali tablolara dayanılarak yapılacak değerlemeleri veya alınacak kararları etkileyebilecek düzeyde olmasını ifade eder.

Önemli hesap kalemleri, finansal olaylar ve diğer hususların mali tablolarda yer alması zorunludur.

Özün Önceliği Kavramı

Özün önceliği kavramı, işlemlerin muhasebeye yansıtılmasında ve onlara ilişkin değerlendirmelerin yapılmasında biçimlerden çok özlerinin esas alınması gereğini ifade eder.

Genel olarak işlemlerin biçimleri ile özleri paralel olmakla birlikte, bazı durumlarda farklılıklar da çıkabilir. Bu taktirde, özün biçime önceliği esastır.

KAYNAKÇA

Gürdal, Kadir, Genel Muhasebe, 1. Baskı Ankuzem, 2010